

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΝΟΠΙΟΗΣΗΣ. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ
ΛΥΣΕΙΣ ΥΠΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΣΤΙΚΟ ΠΡΙΣΜΑ

Αργύρης Μπιχάκης,

Ειρηνοδίκης Β, Μέλος ΔΣ της ΕΝΔΕ

Σχετικά με τη συζήτηση η οποία απασχολεί το Δικαστικό Σώμα τους τελευταίους μήνες ως προς την ενοποίηση του α' βαθμού δικαιοδοσίας πολιτικής/ ποινικής Δικαιοσύνης και της υπηρεσιακής κατάστασης των εισερχόμενων στα Πρωτοδικεία Ειρηνοδικών, συζήτηση ενόψει της επικείμενης νομοθετικής τροποποίησης των Κωδίκων πάντα επίκαιρη κι επ' ουδενί παρωχημένη, πρέπει να επισημανθούν οπωσδήποτε κάποια σημεία αποσαφηνιστικά για την υπηρεσιακή κατάσταση των εισερχομένων Ειρηνοδικών, προκειμένου, πέραν των άλλων, ν' αντικρουσθούν διαστρεβλώσεις για την υπηρεσιακή κατάσταση αυτή, αλλά και να ληφθούν υπόψη από το νομοθέτη, που έως τώρα (όπως συνάγεται και από το νόμο 5108/2024) δεν έχει ρυθμίσει τελείως το ζήτημα.

Ήδη με το Σύνταγμα του 1975 ο Ειρηνοδίκης είχε αναγνωρισθεί ως ισόβιος και ανεξάρτητος Δικαστικός Λειτουργός χωρίς καμία διαφοροποίηση ως προς αυτό από τους λοιπούς λειτουργούς με το αρθ.88§1, σε αντίθεση με τα προηγούμενα Συντάγματα. Συνεπώς όλες οι συνταγματικές εγγυήσεις της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των Δικαστών ισχύουν καταρχάς και για τον Ειρηνοδίκη. Οι εγγυήσεις αυτές αφορούν την υπηρεσιακή τους κατάσταση, την ισοβιότητα, την υπηρεσιακή τους εξέλιξη, την άσκηση πειθαρχικής εξουσίας, την ιδιαίτερη μισθολογική αλλά και συνταξιοδοτική τους μεταχείριση, ενώ παράλληλα προβλέπουν ασυμβίβαστα και απαγορεύσεις, ώστε η κατοχύρωση της ανεξαρτησίας των δικαστών να μην περιορίζεται μόνο στο πεδίο γένεσης της δικαστικής ιδιότητας, αλλά να επεκτείνεται και στους όρους άσκησης του λειτουργήματός τους. Στους προστατευόμενους από το Σύνταγμα όρους της δικαστικής ανεξαρτησίας εντάσσεται οπωσδήποτε και η προστασία της δικαστικής επετηρίδας, που εξάγεται από την απαγόρευση μετατάξεων της 88§6 Σ, προστασία που αναμφισβήτητα δεν αποκλείεται για την επετηρίδα των Ειρηνοδικών, δεδομένης της αδιαμφισβήτητης δικαστικής τους ιδιότητας. Διαφορετική προσέγγιση θα σήμαινε αν μη τι άλλο άρνηση της δικαστικής ιδιότητας των Ειρηνοδικών και της εν γένει κατά το νόμο υπηρεσιακής τους

κατάστασης υπό το αρθ.88 Σ. Πρόκειται για μια κλειστή και διακριτή επετηρίδα, η οποία δεν συναντάται με τον έτερο παρακλάδο της πολιτικής/ποινικής Δικαιοσύνης, λόγω της έως τώρα οργανικής (πλην όχι λειτουργικής) αυτοτέλειας του Ειρηνοδικείου ως Δικαστηρίου.

Προσπερνώντας τη συγκριτική και διαχρονική θεώρηση του θεσμού του Ειρηνοδικείου, ως Δικαστηρίου άμεσης και προσιτής επίλυσης διαφορών στον ευρωπαϊκό χώρο, αλλά και την ελληνική ιστορία, καθώς και τη λειτουργική του υπόσταση ως διαφοροποιημένου κατ' αρμοδιότητα κατώτερου πολιτικού και ποινικού δικαστηρίου, που έως τώρα δικαιολογούσε την περιορισμένη εξέλιξη των υπηρετούντων κλειστά (κατά επετηρίδα και άρα ως παρακλάδος της πολιτικής/ποινικής δικαιοδοσίας) σε αυτό Δικαστών πρέπει να εξετασθεί η έως τώρα υπηρεσιακή κατάσταση των τελευταίων. Η υπηρεσιακή κατάσταση των Ειρηνοδικών τελεί ήδη με το αρθ.75 νδ 926/1971 σε αντιστοιχία βαθμολογική με τους Προέδρους Πρωτοδικών (οι Α τάξης) και τους Πρωτοδίκες (οι Β τάξης) και το βαθμολογικό τους σύστημα είχε διαμορφωθεί σε βαθμούς αντίστοιχους του κυρίως κλάδου, επιλογή που διατήρησε ο νομοθέτης με το βραχύβιο ν.1578/1985 και αναβάθμισε με τον προϊσχύοντα ΚΟΔΚΔΚΛ ή το ν.1756/1988 και το αρθ.55 (αντιστοιχία επιπλέον της Γ τάξης με το βαθμό του Παρέδρου) εντάσσοντας ρητά τους βαθμούς των Ειρηνοδικών σε αντιστοιχία (περιορισμένη μεν ως προς τον καταληκτικό βαθμό πλην υπαρκτή) με τους βαθμούς των λοιπών δικαστικών λειτουργών, περιορισμένη λόγω της λειτουργικής θέσης του Ειρηνοδικείου στους βαθμούς των Δικαστών πρώτου βαθμού, αντιστοίχιση που διατήρησε ο ν.4938/2022 στο αρθ.66, που απλώς (66§1 περ. βδ') έθεσε το βαθμολογικό σύστημα των Ειρηνοδικών ως διαφορετική περίπτωση δεδομένης της λειτουργικής διαφοροποίησης του Δικαστηρίου τους. Το ενιαίο (αρθ.90§10 ν.4938/2022) των οργανικών θέσεων αποσυνδεδεμένο από το βαθμό δεν αλλάζει την βαθμολογική κατάσταση των Ειρηνοδικών στο υπηρεσιακό σύστημα των Δικαστών, η οποία προκύπτει ρητά από την ισχύουσα διατύπωση του αρθ.66§2 ΚΟΔΚΔΛ, αλλά εισήχθη με το αρθ.4 ν.3258/2004 προς αποκατάσταση των αδικιών σχετικά με την εξέλιξη των Ειρηνοδικών λόγω της στασιμότητας που επέφερε η έλλειψη δυνατότητας περαιτέρω εξέλιξης¹. Στο πλαίσιο αυτό και ως αποτέλεσμα της μη περαιτέρω

¹ Βλ εισηγητική έκθεση του νόμου

εξέλιξης περιορίσθηκε πρακτικά και η δυνατότητα μετάθεσης των Ειρηνοδικών, η οποία αποτελεί οπωσδήποτε ένα θετικό στοιχείο ως προς την διαμόρφωση των υπηρεσιακών και βιοτικών τους όρων σε αντιστάθμισμα της περιορισμένης σταδιοδρομίας τους. Μισθολογικά ο περιορισμός της βαθμολογικής εξέλιξης πέραν βαθμού ανώτερου από τον αντίστοιχο Προέδρου Πρωτοδικών κάμπτεται με το ν.3691/2008 και την απόδοση του μισθού του Εφέτη στον Ειρηνοδίκη Α με την πάροδο ετών υπηρεσίας, ακριβώς προς πραγμάτωση της συνταγματικής αναγνώρισης της ιδιότητας του δικαστικού λειτουργού στους Ειρηνοδίκες. Δεν πρόκειται λοιπόν για έναν ενιαίο βαθμό Ειρηνοδίκη, όπως εσφαλμένα εσχάτως διακινείται, τοποθετημένου κατά σύνολο στη βάση του βαθμολογικού συστήματος της Δικαιοσύνης, αλλά για έναν παρακλάδο με διακριτή (σε σχέση με τον έτερο παρακλάδο της πολιτικής δικαιοδοσίας αλλά και τους λοιπούς κλάδους) και οπωσδήποτε διαβαθμισμένη υπηρεσιακή δομή. Το συμβάδισμα (66§3) των Δικαστών, στο οποίο έπονται οι Ειρηνοδίκες σε σχέση με τους ομοιόβαθμους τους Δικαστές, δεν εισάγει επιχείρημα για αντιμετώπιση των Ειρηνοδικών ως συλληβδην κατώτερων Δικαστών, απλώς καταδεικνύει τη λειτουργική κατωτερότητα του Ειρηνοδικείου ως Δικαστηρίου στο δικαιοδοτικό σύστημα λόγω της τοπικής, αγροτικής ή ημιαστικής εμβέλειας του που είχε κατά τον προηγούμενο αιώνα². Ούτε εξάγεται επιχείρημα ότι η ένταξη των Ειρηνοδικών στο βαθμολογικό σύστημα του αρθ.66 είναι τυπική από τη συμμετοχή των Ειρηνοδικών ως νεότερων μελών σε συνθέσεις Πρωτοδικείου όπου αναπληρώνουν Πρωτοδίκη, καθώς κάτι τέτοιο είναι φυσικό λόγω της κατ' εξαίρεση αναπλήρωσης μέλους διαφορετικού Δικαστηρίου, φυσικά ανώτερου. Ο Δικαστής του έως σήμερα Ειρηνοδικείου δεν μπορεί άνευ ετέρου να χαρακτηριστεί ως άπειρος (τουλάχιστον στο σύνολο του δικαιοδοτικού έργου) λόγω της θέσης του στο Δικαστήριο αυτό ή ως Δικαστής μειωμένων προσόντων λόγω του διαγωνισμού εισαγωγής, της έλλειψης φοίτησης στην ΕΣΔι ή του περιορισμένου αντικειμένου του. Η επερχόμενη επιμόρφωση εξάλλου ισοσκελίζει την απουσία φοίτησης στην ΕΣΔι, η οποία δεν μπορεί ν' αποτελέσει επιχείρημα χωρίς να στραφεί και κατά των ήδη υπηρετούντων ανώτερων και ανώτατων Δικαστών που δεν πρόλαβαν να

² Ήδη με την αύξηση αρμοδιότητας του Ειρηνοδικείου με τους ν.2915/2001, ν.3968/2010, ν.3994/2011, ν.4055/2012 το Δικαστήριο επιλαμβανόταν σημαντικών υποθέσεων αμφισβητούμενης και εκουσίας δικαιοδοσίας

φοιτήσουν προ της ίδρυσής της στη Σχολή. Οι διαγωνισμοί εισαγωγής των Ειρηνοδικών είχαν τα τεχνικά χαρακτηριστικά που διευκόλυναν το Υπουργείο για την πρόσληψη Δικαστών αυτού του κλάδου, ενώ ο βαθμός δυσκολίας των θεμάτων (προβάλλεται ως επιχείρημα παρότι υπήρξαν ιδιαίτερα απαιτητικοί οι διαγωνισμοί αυτοί) θα μπορούσε με την ίδια λογική να αποτελέσει σημείο διάκρισης μεταξύ σειρών αποφοίτησης από την ΕΣΔι, δηλαδή επιτυχόντες σε διαγωνισμό με δυσκολότερα θέματα να απαιτούν να είναι ανώτεροι από αρχαιότερες σειρές απόφοιτων της ΕΣΔι. Σε κάθε περίπτωση την επιστημονική, προσωπική και υπηρεσιακή επάρκεια, αλλά και δυνατότητα εξέλιξης, την κρίνει θεσμοθετημένο όργανο σε όλους τους δικαιοδοτικούς κλάδους (ΑΔΣ) και δεν αποτελεί αντικείμενο γνωμοδότησης ή κρίσης κατά την κοινοβουλευτική διαδικασία. Έχει νομολογιακά (ΣΤΕ 2425/2018) κριθεί ότι οι Ειρηνοδίκες με την είσοδο τους στο Δικαστικό Σώμα αποδέχονται το ιδιαίτερο νομικό καθεστώς σε σχέση με τους λοιπούς δικαστικούς λειτουργούς, πλην επί του παρόντος το ιδιαίτερο αυτό καθεστώς καταργείται και τους ανατίθενται όμοια καθήκοντα με τους λοιπούς Δικαστικούς Λειτουργούς, συνεπώς εκλείπει και η αποδοχή του περιορισμένου αυτού συστήματος εξέλιξης με την ενοποίηση του ν.5108/2024. Δεν δικαιολογείται συνεπώς άλλη διάκριση σε βάρος των εισερχόμενων Ειρηνοδικών, πλην του αντικειμένου των καθηκόντων τους, το οποίο παύει όμως να διαφοροποιείται πλέον. Δηλαδή δημιουργείται το ερώτημα αν η υπηρεσιακή προέλευση λειτουργών με όμοια καθήκοντα πλέον αρκεί για να υποβαθμίσει ή να περιορίσει την υπηρεσιακή τους κατάσταση.

Ο ν.5108/2024 με το αρθ.8§1 διατηρώντας την αντιστοιχία του αρθ.66 αναβαθμίζει τη βαθμολογική θέση των κατώτερων ιδίως Ειρηνοδικών (Γ' τάξης έως τώρα αντίστοιχος του Πάρεδρου Πρωτοδικών και Δ' τάξης ως δικαστικός βαθμός της βάσης της πυραμίδας) αντιστοιχίζοντας τους με Πρωτοδίκες με κάποια χρόνια υπηρεσίας, κατανοώντας φυσικά ότι κάθε βαθμός του Ειρηνοδίκη (πλην του σταδίου δοκιμασίας βέβαια) αποτελεί βαθμό ισόβιου Δικαστικού Λειτουργού (ενώ ο βαθμός του Παρέδρου είναι βαθμός δοκιμασίας). Και μπορεί αδόκιμα ο ίδιος ο νόμος ν' αγνοεί τη διάταξη αυτή σε άλλα σημεία του (πχ αρθ.7§4 τελ. εδ ή στο ίδιο άρθρο 8§2 για την ένταξη στη γενική επετηρίδα), ωστόσο προκύπτει ότι ο νομοθέτης δεν μπόρεσε ν' αγνοήσει τη διάταξη αρθ.66§2 ΚΟΔΚΔΛ.

Στο πνεύμα της ενοποίησης, όπως η ερμηνευτική δήλωση αρθ.88Σ την νοεί, προβλέπεται η μεσολάβηση κρίσης και αξιολόγησης από το αρμόδιο κατά το Σύνταγμα όργανο το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο (ΑΔΣ αρθ.90Σ) για τη διαμόρφωση της υπηρεσιακής κατάστασης των λειτουργών του α' βαθμού. Όπως είναι λογικό και προέκυπτε από κάθε έως τώρα απόπειρα ενοποίησης (1985, 1999) η πρώτη φάση σημαίνει κατάργηση των Ειρηνοδικείων ως οργανικών δικαστηριακών μονάδων και μεταφορά των οργανικών θέσεων των Ειρηνοδικών στα οικεία Πρωτοδικεία. Όπως και ο ν.5108/2024 προβλέπει αυτό με μεταφορά αυτούσιων των οργανικών και διατήρηση της επετηρίδας των Ειρηνοδικών, δηλαδή μια ιδιαίτερη μορφή μετακίνησης δικαστικών λειτουργών προς πραγμάτωση της συνταγματικής δυνατότητας που δίδει η ερμηνευτική δήλωση του Συντάγματος. Ακόμη όμως κι αν θεωρηθεί μία κατ' εξαίρεση της 88§6 Σ μετάταξη βάσει της ως άνω συνταγματικής δυνατότητας, η μετακίνηση αυτή δεν μπορεί ν' αντιμετωπισθεί ως προαγωγή εφόσον υπάρχει βαθμολογικό σύστημα Ειρηνοδικών διακριτό αλλά και αντίστοιχο σε σχέση με αυτό των Πρωτοδικών κλπ, δηλαδή οι Ειρηνοδίκες εντάσσονται με βαθμούς που ήδη κατέχουν ή τους αποδίδει ο ίδιος ο νόμος (5108/24) κι εφόσον δεν μεσολαβεί οποιαδήποτε κρίση και αξιολόγηση (όπως εντόπισε τα προβλήματα η υπ' αρ.7/1999 ΔΟΛΑΠ ενόψει της απόπειρας ενοποίησης του 1999 και καθώς κατά την κρατούσα ερμηνεία δεν νοείται αθρόα ένταξη Ειρηνοδικών στη γενική επετηρίδα) που να καθιστά τη μετακίνηση αυτή προαγωγή. Δηλαδή η ένταξη (στο δικαστικό οργανόγραμμα και όχι στην κοινή επετηρίδα, όπου απαιτείται κρίση και αξιολόγηση) γίνεται εκ των πραγμάτων και εκ της ισοβιότητας των Ειρηνοδικών άμα τη εφαρμογή του νόμου, πλην μένει κατόπιν κρίσης και αξιολόγησης, εξατομικευμένης και από δικαστικό, ανεξάρτητο σε σχέση με τη διοίκηση, όργανο η ένταξη στη γενική επετηρίδα ή η ενγένει ενσωμάτωση των Ειρηνοδικών στην δικαστική πυραμίδα, καθώς παύει οργανικά να έχει χρησιμότητα η ξεχωριστή δική τους επετηρίδα, καταργούμενου του Δικαστηρίου, όπου υπηρετούν.

Ο νομοθέτης με το ν.5108/2024 περαιτέρω επέλεξε, και παρά τον αρχικό του σχεδιασμό (όπως διέρρευσε τον Ιανουάριο του τρέχοντος έτους), και ένταξη στη γενική επετηρίδα προβλέποντας κατόπιν της κρίσης του ΑΔΣ την κατάταξη των εισερχόμενων (και όχι προαγόμενων) Ειρηνοδικών στη βάση της

επετηρίδας, ενώ ο αρχικός σχεδιασμός, οπωσδήποτε πλησιέστερα στη λογική και τη νομιμότητα, προέβλεπε κλιμακωτή ενδιάμεση κατάταξη κατά την αντιστοίχιση που ο ίδιος ο νόμος καθορίζει. Πλην χωρίς την πρέπουσα συζήτηση κατά την περίοδο διαβουλεύσεων ή νομοθέτησης εγκαταλείφθηκε ο σχεδιασμός αυτός, ενώ οι προσεγγίσεις των Ειρηνοδικών επί του θέματος λειδωρήθηκαν ως απόπειρα επιθετικής άλωσης του δικαστικού συστήματος, μολονότι η αγωνία που εκφράστηκε από τους έως πρότινος Ειρηνοδίκες αφορούσε την προάσπιση του υπηρεσιακού τους παρελθόντος, παρελθόν που για λόγους επικοινωνιακούς από την πολιτική ηγεσία και μερίδα του τύπου προβλήθηκε ως ελάχιστα παραγωγικό (ακούσαμε για Ειρηνοδίκες ψαράδες φερ' ειπείν ή που δεν δουλεύουν τόσο), αγνοούμενης της κοπιώδους συμβολής τους κατά την περασμένη δεκαετία στη δικαστική ρύθμιση του οξύτατου κοινωνικού φαινομένου της υπερχρέωσης των συμπολιτών μας. Δηλαδή αφενός αντιγράφοντας το σχέδιο του 1999 (που εστίαζε όμως στους Ειρηνοδίκες κάτω της οκταετίας) προβλέπει για τη μεταπήδηση στη γενική επετηρίδα την κατώτατη κατάταξη των Ειρηνοδικών κατά το χρόνο της αίτησής τους για εισαγωγή στη γενική, ενώ από την ειδική επετηρίδα, στην παραμονή στην οποία το πλήθος των αρχαιότερων Ειρηνοδικών προσανατολίζεται, στερεί τους βαθμούς που ήδη κατέχουν οι Α αλλά και προσδοκούν οι λοιποί εντασσόμενοι Ειρηνοδίκες

Ωστόσο ήδη, αλλά και σε πλήρη βαθμό με την πάροδο του μεταβατικού διαστήματος επιμόρφωσης, οι έως τώρα Ειρηνοδίκες, ως Πρωτοδίκες ειδικής επετηρίδας, αναλαμβάνουν σχεδόν όμοια δικαιοδοτικά καθήκοντα προβλεπόμενης της συμμετοχής τους σε όλες τις συνθέσεις σχεδόν του α' βαθμού πολιτικών και ποινικών Δικαστηρίων, εντάσσονται δηλαδή πλήρως λειτουργικά στην απονομή της Δικαιοσύνης από τα Πρωτοδικεία, ενώ αντιθέτως η πρόβλεψη δυνατότητας για την ως άνω ένταξη στον πυθμένα της γενικής επετηρίδας δεν είναι δυνατόν να κινητοποιήσει Ειρηνοδίκες που έχουν ήδη μεγάλη χρονικά και οργανικά υπηρεσιακή διαδρομή, αφού είναι υποτιμητικό για την πορεία αυτή να θεωρηθούν ως νεότατοι Δικαστές, απεμπολώντας μάλιστα του βαθμού τους πολλοί. Καθώς λοιπόν μεγάλη πλειοψηφία των εντασσόμενων Ειρηνοδικών βρίσκεται σε παραγωγική και με προοπτική υπηρεσιακά ηλικία, χωρίς να της δίδονται κίνητρα για μεταπήδηση στη γενική

επετηρίδα, και δη στο κατώτατο σημείο της, πρέπει να εξετασθεί και το ενδεχόμενο αξιοποίησης της ειδικής επετηρίδας, προς όφελος του Δικαστικού Σώματος, σύμφωνα πάντα με τις κατευθύνσεις του Συνταγματικού Νομοθέτη για κρίση και αξιολόγηση, και χωρίς αυτό να σημαίνει υπέρμετρη διατάραξη των επετηρίδων. Σε κάθε περίπτωση το σημαντικό είναι να διαγνωσθεί ότι ισόβιοι Δικαστές με διαφοροποιημένα έως τώρα καθήκοντα, αναλαμβάνουν όμοια καθήκοντα πλέον με τον έτερο κλάδο και σύμφωνα με συνταγματικά ρυθμιζόμενη διαδικασία, χωρίς ωστόσο να σημαίνει ότι συνταγματικές αρχές, όπως της ισότητας (κατ' επεκτατική ισότητα) ή της αξιοκρατίας αποκλείονται εφαρμογής στο υπηρεσιακό καθεστώς των μέχρι πρότινος Ειρηνοδικών. Η κρίση και η αξιολόγηση είναι το απαιτούμενο για την ένταξη των Ειρηνοδικών στον κυρίως κορμό της πολιτικής και ποινικής Δικαιοσύνης, προκειμένου να διαφυλαχθεί η δικαστική ανεξαρτησία, πράγμα το οποίο είχε κατά νου ο συνταγματικός νομοθέτης μετά την επισήμανση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου το 1999, ωστόσο δεν σημαίνει ότι κατά την άμεση εφαρμογή της ενοποίησης με την απευθείας μεταφορά των οργανικών θέσεων των Ειρηνοδικών, καταργείται η δικαστική τους ιδιότητα ή διαδρομή και παύουν ν' αποτελούν ισόβιους Δικαστές με τους βαθμούς και την επετηρίδα τους. Ούτε ότι λόγω της παραμονής στην ειδική αυτή επετηρίδα θα πρέπει να καταδικασθούν σε αέναη υποβάθμιση της υπηρεσιακής τους διαδρομής θεωρούμενοι ες αεί κατώτεροι ή νεότεροι ιεραρχικά δικαστές ακόμη και σε σχέση με τους μέλλοντες διοριστέους Δικαστές.

Στην πράξη δηλαδή ένας νυν Ειρηνοδίκης, φερ' ειπείν Β βαθμού με 12 έτη υπηρεσίας (αν αφαιρεθεί το έτος δοκιμασίας με 11 έτη ως ισόβιος Λειτουργός), που φέρει ήδη βαθμό αντίστοιχο Πρωτοδίκη επί 4 έτη, σε ηλικία περί 45 ετών, όπερ σημαίνει ότι έχει υπηρεσιακό ορίζοντα εικοσαετίας και άνω, καλείται είτε να απωλέσει όλ' αυτά τα έτη υπηρεσίας εντασσόμενος στον πυθμένα της γενικής επετηρίδας, θεωρούμενος νεοτοποθετούμενος Πρωτοδίκης, προφανώς τοποθετούμενος σε αποκεντρωμένα Δικαστήρια (όπου ήδη έχει υπηρετήσει), εκκινώντας δηλαδή τη σταδιοδρομία του από την αρχή, είτε να παραμείνει στην ειδική επετηρίδα, ως οργανικό στέλεχος του Πρωτοδικείου πλέον, ασκώντας τα ίδια ως επί το πλείστον καθήκοντα, μετέχοντας σε όλες τις συνθέσεις και διαδικασίες του Δικαστηρίου, θεωρούμενος όμως ως ιδιαίτερο

σώμα εντός αυτού, παρά την κοινή οργανική, πάντοτε νεότερος και κατώτερος εντός των ως άνω συνθέσεων και διαδικασιών, νεότερος ακόμη και σε σχέση με τους νεοεισερχόμενους Δικαστές, εισερχόμενους όχι μόνο αρκετά έτη μετά από αυτόν, αλλά ακόμη και κατόπιν της 16/9/2024 και μη δικαιούμενος οιασδήποτε υπηρεσιακής εξέλιξης ακόμη και εντός του αυτού βαθμού δικαιοδοσίας όπου υπηρετεί. Δηλαδή ο μονίμως έως την αφυπηρέτησή του νεότερος υπηρεσιακά και κατώτερος Δικαστής, χωρίς προοπτική προαγωγής ή εξέλιξης, στασιμότητα στην οποία δεν καταδικάζεται εξαιτίας των προσόντων του αλλά μόνον της υπηρεσιακής του προέλευσης, που δεν αντιμετωπίζεται ως δικαστική σταδιοδρομία, χωρίς κατ' ουσία σημαντική εναλλακτική επιλογή. Αναλογικά για τον Ειρηνοδίκη Α τάξης που φέρει βαθμό Προέδρου Πρωτοδικών έως σήμερα τα πράγματα θεωρούνται ακόμη χειρότερα, ενώ οπωσδήποτε και οι Ειρηνοδίκες των λοιπών τάξεων έχουν μια υπηρεσιακή πορεία, έως και 8 ετών, που επίσης αγνοείται στο παραπάνω πλαίσιο ενοποίησης. Οπωσδήποτε δεν κολακεύει η εικόνα αυτή, προβαλλόμενη στα μάτια των συλλειτουργών Δικηγόρων και των Πολιτών, ένα ανεξάρτητο δικαστικό σύστημα καριέρας.

Προβάλλουν λοιπόν δύο προοπτικές λύσης οι οποίες εμφανίσθηκαν στον προ της νομοθέτησης διάλογο αλλά δεν εξετάσθηκαν στο εύρος που τους άξιζε, ενώ υποτιμήθηκαν με αβασάνιστα επιχειρήματα συνταγματικότητας ή μη της εφαρμογής τους. Αφ' ενός η ένταξη των Ειρηνοδικών κλιμακωτά (εντός πχ τετραετίας) και εμβόλιμα στη γενική επετηρίδα λαμβανομένου υπόψη του υπηρεσιακού τους χρόνου κατά την αντιστοίχιση που μάλλον ή ήττον ο ίδιος ο νομός προσφέρει κατά την αρθ.8§1 ν.5108/24 μετά από κρίση του ΑΔΣ. Δηλαδή, αρχής γενομένης από το δικαστικό έτος που αρχίζει την 16/9/2025, μετά από κρίση του ΑΔΣ και κατά (ανα)λογικό αριθμό καθ' έκαστο έτος, που θα καθορίζει το τελευταίο Συμβούλιο, εφόσον αθρόα είσοδος 200 ή 300 Ειρηνοδικών φαίνεται μάλλον δύσκολη, λαμβανομένης οπωσδήποτε υπόψη της μεταξύ τους αρχαιότητας στην ειρηνοδικειακή επετηρίδα, ο Ειρηνοδίκης Δ εντάσσεται μετά τον τελευταίο Πρωτοδίκη, ο Ειρηνοδίκης Γ μετά τον τελευταίο Πρωτοδίκη με 4 χρόνια υπηρεσίας, ο Ειρηνοδίκης Β μετά τον τελευταίο Πρωτοδίκη με 8 χρόνια υπηρεσίας και ο Ειρηνοδίκης Α μετά τον τελευταίο Πρόεδρο Πρωτοδικών. Έτσι, εν αντιθέσει με την κατώτατη κατάταξη του συνόλου των Ειρηνοδικών, κανείς Δικαστής αμφίπλευρα δεν καθίσταται

αρχαιότερος ή ανώτερος από αρχαιότερό του ήδη υπηρετούντα Δικαστή την 16/9/2024, ενώ για τους Ειρηνοδίκες Α τάξης (οι οποίοι να σημειωθεί ότι έχουν διαγράψει υπηρεσία 16 ετών ως Δικαστές) η ένταξή τους ως Προέδρων Πρωτοδικών φυσικά δεν θα σημάνει την άμεση ανάληψη διοικητικών ή δικαστικών καθηκόντων του βαθμού τους (στο βαθμό που δεν φέρουν την ανάλογη εμπειρία του νέου δικαστικού σχηματισμού), αλλά κατόπιν μεταβατικού σταδίου, ενδεχομένως τριετίας (ο νόμος εξάλλου απαιτεί υπηρεσιακή πενταετία ως ελάχιστη προϋπόθεση ανόδου στο βαθμό του Προέδρου Πρωτοδικών). Η διατήρηση μιας υπολειμματικής ειδικής επετηρίδας στην περίπτωση αυτή με τους βαθμούς που φέρουν (που θα μπορούσαν να προβλέπονται με την ονομασία Πρωτοδίκης ειδικής Α και Β) για τους πρώην Ειρηνοδίκες που δεν επιθυμούν να ενταχθούν στη γενική επετηρίδα ή προσωρινά για όποιους παραλείπονται από το ΑΔΣ δε γεννά προβλήματα λόγω του προσωρινού χαρακτήρα της και της σύνδεσης με την πρωτοβουλία ή επιθυμία του Ειρηνοδίκη να μην ενταχθεί. Παρόμοιος μάλιστα υπήρξε ο αρχικός σχεδιασμός της νομοθέτησης και γεννά απορίες η εύκολη εγκατάλειψή του από την έχουσα τη νομοθετική πρωτοβουλία Κυβέρνηση. Το πλεονέκτημα αυτής της προοπτικής είναι καταρχήν ότι δεν διαταράσσεται υπέρμετρα η πορεία καμίας επετηρίδας, πέραν της αναστάτωσης που προκαλεί η ίδια η ενοποίηση, ενώ ως προς τη διατάραξη της γενικής επετηρίδας των Πρωτοδικών και άνω αυτή έχει υπερτιμηθεί, καθώς η ανέλιξη και προαγωγή των τελευταίων θα επιταχυνθεί τα επόμενα έτη λόγω των προβλεπόμενων αφυπηρετήσεων των αρχαιότερων Ειρηνοδικών Α' τάξης, οι θέσεις ειδικής των οποίων αν μετουσιώνοντο σε οργανικές θέσεις Προέδρου Πρωτοδικών της γενικής επετηρίδας θα αύξαναν τις θέσεις αυτές. Δηλαδή τυχόν εμβόλιμη ένταξη των νυν Ειρηνοδικών με τους βαθμούς που φέρουν και αναγνωρίζει ο νόμος θα λειτουργήσει χειραφεσιακά και για τη γενική επετηρίδα, εφόσον αυξάνονται οι οργανικές θέσεις των Προέδρων Πρωτοδικών και εικάζεται η χρεία αύξησης των θέσεων του δεύτερου βαθμού, γεγονός που αποτελεί και αίτημα της ΕΝΔΕ. Με αυτή την έννοια πληρούνται τα κριτήρια κρίσης και αξιολόγησης που απαιτεί το Σύνταγμα, προκειμένου να προληφθεί μια αθρόα ένταξη σε δικαστική επετηρίδα που θα προσέβαλε τη δικαστική ανεξαρτησία, ενώ δεν διαταράσσεται καμία επετηρίδα, τουλάχιστον σε υπέρμετρο και μη ανεκτό

συνταγματικά βαθμό, καθώς η εισφορά των θέσεων των Ειρηνοδικών στη γενική επετηρίδα δεν θα καθυστερούσε την εξέλιξή της.

Παράλληλα, και αν θεωρηθεί ότι οι προοπτικές εμβόλιμες ένταξης στην κοινή επετηρίδα τρομάζουν ή δημιουργούν ανυπέρβλητα ζητήματα, παρά τις ως άνω επισημάνσεις, σ' ένα γενικευμένο διάλογο με επεξεργασία πρόσφορων θέσεων, χωρίς εμμονικές προκαταλήψεις ή προσχηματικές υπεκφυγές, που εντέλει δεν έγινε έως τώρα, δεν θα πρέπει να αγνοηθεί και η ενδεχόμενη λύση της παράλληλης ειδικής επετηρίδας των Ειρηνοδικών, όπου εντάσσονται αμέσως με τη μεταφορά της οργανικής τους θέσης με τους βαθμούς που ήδη φέρουν (Πρωτοδίκες οι Δ, Γ, Β και Πρόεδροι Πρωτοδικών οι Α), ασκώντας τα νέα τους καθήκοντα (ενδεχομένως με ένα μεταβατικό διάστημα πριν αποδοθούν καθήκοντα Προέδρου Πρωτοδικών στους Α) και η συνάντηση με τη γενική επετηρίδα θα ήταν δυνατόν να γίνει σε κάποιο ανώτερο βαθμό, είτε στο βαθμό του Προέδρου Πρωτοδικών, είτε στο βαθμό του Εφέτη, τιθέμενης ενδεχομένως μιας χρονικής προϋπόθεσης (πχ 16 έτη συνολικής υπηρεσίας για το βαθμό του Προέδρου ή 20 για το βαθμό του Εφέτη), προκειμένου να επέλθει μία ζύμωση με τα νέα καθήκοντα, που θ' αποκλείει οποιαδήποτε υπόνοια αδυναμίας από τους εισερχόμενους ανταπόκρισης στα καθήκοντα. Συγκεκριμένα οι έως τώρα Ειρηνοδίκες ακολουθούν διαδρομή ως το βαθμό του Εφέτη μέσω της δικής τους επετηρίδας και κρίνονται μετά τη συμπλήρωση ετών υπηρεσίας κατ' αντιστοιχία με τη διαδρομή της γενικής ως προς την προαγωγή του στον τελευταίο βαθμό. Το μοντέλο της 88§6 Σ για την προαγωγή των Προέδρων Εφετών ΤΔΔ στο Συμβούλιο της Επικρατείας θα μπορούσε να φανεί χρήσιμο στο σχεδιασμό αυτό. Η εισδοχή δεν τυγχάνει αθρόα καθόσον παραμένουν έως την προαγωγή τους στην ιδιαίτερη επετηρίδα που αφορά καθήκοντα α' βαθμού. Εναλλακτικά με το ίδιο μοντέλο του αρθ.88§6 θα μπορούσε η συνάντηση των επετηρίδων να γίνει στο βαθμό του Προέδρου Πρωτοδικών, όπου ήδη θα είχαν εισφερθεί οι θέσεις των Ειρηνοδικών Α, για τους οποίους η ένταξη στη γενική επετηρίδα και στο βαθμό του Προέδρου Πρωτοδικών θα ήταν δυνατόν ν' αποτελέσει αντικείμενο ξεχωριστής διαδικασίας κρίσης και αξιολόγησης, κατόπιν ίσως μεταβατικού διαστήματος. Προφανώς και με την κατάλληλη επεξεργασία ενός τέτοιου σχεδίου θα ήταν αδύνατο νεότερος Δικαστής να βρεθεί ανώτερος ή αρχαιότερος αρχαιότερου

Δικαστή με βάση το συνολικό χρόνο δικαστικής υπηρεσίας, ενώ σε κάθε περίπτωση η θεσμική παρουσία του αποφασίζοντος δικαστικού οργάνου, του ΑΔΣ και της δευτεροβάθμιας διαδικασίας ενώπιον της Ολομέλειας, διασφαλίζει κάθε ζήτημα διατάραξης του υπηρεσιακού βίου των Δικαστών. Φυσικά αποτελεί παρανόηση της ερμηνευτικής δήλωσης αρθ.88 Σ η άποψη ότι αφού γίνεται λόγος για ενοποίηση του α' βαθμού δικαιοδοσίας, αποκλείεται κάθε περαιτέρω προαγωγή των εισερχόμενων Ειρηνοδικών σε βαθμούς της δευτεροβάθμιας κρίσης.³ Εξάλλου δεν ετέθη τέτοιο ζήτημα για τους μετακινηθέντες δυνάμει ν.1578/1985, οι οποίοι ανελίχθηκαν σε ανώτατους βαθμούς.

Ωστόσο στο παρόν σχέδιο τροποποίησης του ΚΟΔΚΔΛ, ακόμη και υπό το ήδη ισχύον καθεστώς του ν.5108/2024 η προεκτεθείσα υπηρεσιακή κατάσταση των Ειρηνοδικών υποβαθμίζεται βάνουσα, θα μπορούσε να λεχθεί. Δεν αντιμετωπίζονται οι προβληματικές σε βάρος των Ειρηνοδικών διατάξεις του ν.5108/24, καθώς αφενός για την ένταξή τους στη γενική επετηρίδα προβλέπεται κατάταξη μετά τον τελευταίο Πρωτοδική αυτής (8§2), και μάλιστα χωρίς να λαμβάνεται υπόψη και το κατόπιν της 16/9/2024 μεταβατικό στάδιο, όπου ήδη υπηρετούν στα Πρωτοδικεία, ενώ ως προς την υπηρεσιακή τους κατάσταση εντός του νέου σχηματισμού όπου θα υπηρετούν προβλέπεται προβάδισμα πάντοτε του Δικαστή της γενικής επετηρίδας (7§4) αδιαφορώντας για την αντιστοίχιση που ο ίδιος ο νόμος προβλέπει (αρθ.8§1). Περαιτέρω υπό την προτεινόμενη τροποποίηση, ακόμη κι αν θεωρηθεί οριστικά ρυθμισμένο το θέμα της εισόδου στη γενική, η παραμονή στην ειδική επετηρίδα των πρώην Ειρηνοδικών, που λόγω της έλλειψης κινήτρων μεταπήδησης φαντάζει προτιμητέα για πλήθος των αρχαιότερων αυτών, μοιάζει να τιμωρείται. Διότι ήδη οι Ειρηνοδίκες Α εντάσσονται ως Πρωτοδίκες στην ειδική, αγνοουμένου του όμοιου με τον Πρόεδρο Πρωτοδικών βαθμολογικού καθεστώτος, ενώ για τους υπόλοιπους Ειρηνοδίκες δεν προβλέπεται ανάλογη βαθμολογική εξέλιξη, έστω περιορισμένη στους βαθμούς της πρωτοβάθμιας κρίσης, προσδοκία που διατηρούσαν εντός του βαθμολογικού συστήματος της επετηρίδας των Ειρηνοδικών. Δηλαδή είτε υποβαθμίζονται Δικαστές, είτε απομένουν χωρίς

³ Λ. Παπαδοπούλου, ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ για την «Ενοποίηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας της πολιτικής δικαιοσύνης και η ρύθμιση της υπηρεσιακής κατάστασης των δικαστικών λειτουργών του βαθμού αυτού, κατά την ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 88 Συντάγματος», σελ 11-12.

εξέλιξη Δικαστές που ασκούν ή έστω πρόκειται ν' ασκήσουν τα ίδια καθήκοντα με ομοιόβαθμους τους σε κοινές οργανικές θέσεις, ενώ εσχάτως ένα αντιστάθμισμα που προσέφερε ο ν.5108/2024 στους δυσμενείς για τους Ειρηνοδίκους όρους της ενοποίησης, ώστε οι μεταθέσεις τους να λαμβάνουν χώρα μόνον μετά από αίτησή τους φάνηκε να εκτίθεται στην πρακτική της αυτεπάγγελτης λόγω υπηρεσιακής ανάγκης μετακίνησης, εντείνοντας την υπηρεσιακή ανασφάλεια ενόψει των επερχόμενων αλλαγών, αφού ο νόμος του θέτει πάντοτε νεότερους των δικαστών της γενικής επετηρίδας. Φαίνεται απροκάλυπτα να παραβιάζονται συνταγματικές αρχές ισότητας, αξιοκρατίας και αρχαιότητας, που θα προκαλέσουν κύμα ένδικων προσφυγών από τους Πρωτοδίκους της ειδικής επετηρίδας. Περαιτέρω ούτε η μισθολογική εξέλιξη των έως τώρα Ειρηνοδικών διασφαλίζεται, καθώς αφενός εγκλωβίζονται σε έναν και μόνο βαθμό με ένα στάσιμο μισθό, αφού δεν διευκρινίζεται το εύρος εφαρμογής των ν.3205/03 και ν.2521/97 υπό το νέο δικαστικό καθεστώς και αφετέρου δεν προβλέπεται ρητά μια μισθολογική εξέλιξη, ενδεχομένως αποσυνδεδεμένη από τη βαθμολογική.

Η επισήμανση των ανωτέρω δεν αποτελεί ούτε πρόσκληση σε καταστάσεις διχασμού του ενιαίου πλέον Δικαστικού σώματος, ούτε αναχρονιστικές επισημάνσεις επί τελειωμένου ζητήματος, ούτε φυσικά παράκαμψη της αρχής της πλειοψηφίας εντός των ενώσεων, όπως προσχηματικά (προς απόκρυψη ένδειας ολοκληρωμένων και αμερόληπτων επιχειρημάτων και προτάσεων) και ευφάνταστα διατείνονται κάποιοι. Οι Ειρηνοδίκους δεν έχουν τίποτα να μοιράσουν με τους συναδέλφους τους και θα το αποδείξουν με τη ευδόκιμη συνεργασία τους στη δικαστηριακή καθημερινότητα, όπως άλλωστε πράττουν επί τόσα έτη υπηρεσίας. Δεν έχουν σκοπό ν' αλώσουν τις δικαστικές υπηρεσίες ή τις δικαστικές ενώσεις (γεννάται απορία και μόνο για την εφεύρεση μιας τέτοιας ρητορικής) και η αγωνία τους υπερβαίνει συνδικαλιστικές σκοπιμότητες, αλλά αφορά μια δίκαιη, ισότιμη και αποτελεσματική αντιμετώπισή τους εντός του διαμορφούμενου δικαστικού περιβάλλοντος. Η ύπαρξη μιας πλειοψηφίας εντός μιας δικαστικής ένωσης έχει τον εκτελεστικό της ρόλο, αλλά δεν συνεπάγεται αποπνιγμό κάθε αντίθετης άποψης, ειδικά όταν η πλειοψηφία αποφεύγει (άγνωστο για ποιους λόγους) να εκφράσει ή έστω να προσεγγίσει το συλλογικό και καθολικό υπηρεσιακό συμφέρον, που αφορά κι ένα

σημαντικότερο (προσεγγίζον το 1/3) μέρος των μελών του Δικαστικού Σώματος. Αντίθετη άποψη αν εμφανιζόταν θα οδηγούσε σε αυταρχικές ή αλαζονικές πρακτικές. Η επερχόμενη ενοποίηση θέτει και θα παράγει ζητήματα, ζητήματα που εφόσον δεν αντιμετωπισθούν άμεσα με νομοθετικές βελτιώσεις θα διαιωνίζουν υπηρεσιακές διακρίσεις, οι οποίες θ' αποτελούν διχαστικό παράγοντα υπαρκτό στην δικαστηριακή καθημερινότητα. Η αποφυγή του διαλόγου, η επιβολή απόψεων και κάθε πρακτική που θα εμποδίζει τη λύση των ως άνω ζητημάτων είναι αυτή που θα διχάσει και όχι η επισήμανση του προβλήματος. Ο απαραίτητος διάλογος, που επείγει, πρέπει πλέον να είναι ευρύς, να εμπεριέχει επιστημονικές, λογικές αλλά και πρακτικές προσεγγίσεις και να καταλήξει σε συμπεριληπτικά αποτελέσματα, χωρίς προκαταλήψεις και αποκλεισμούς.